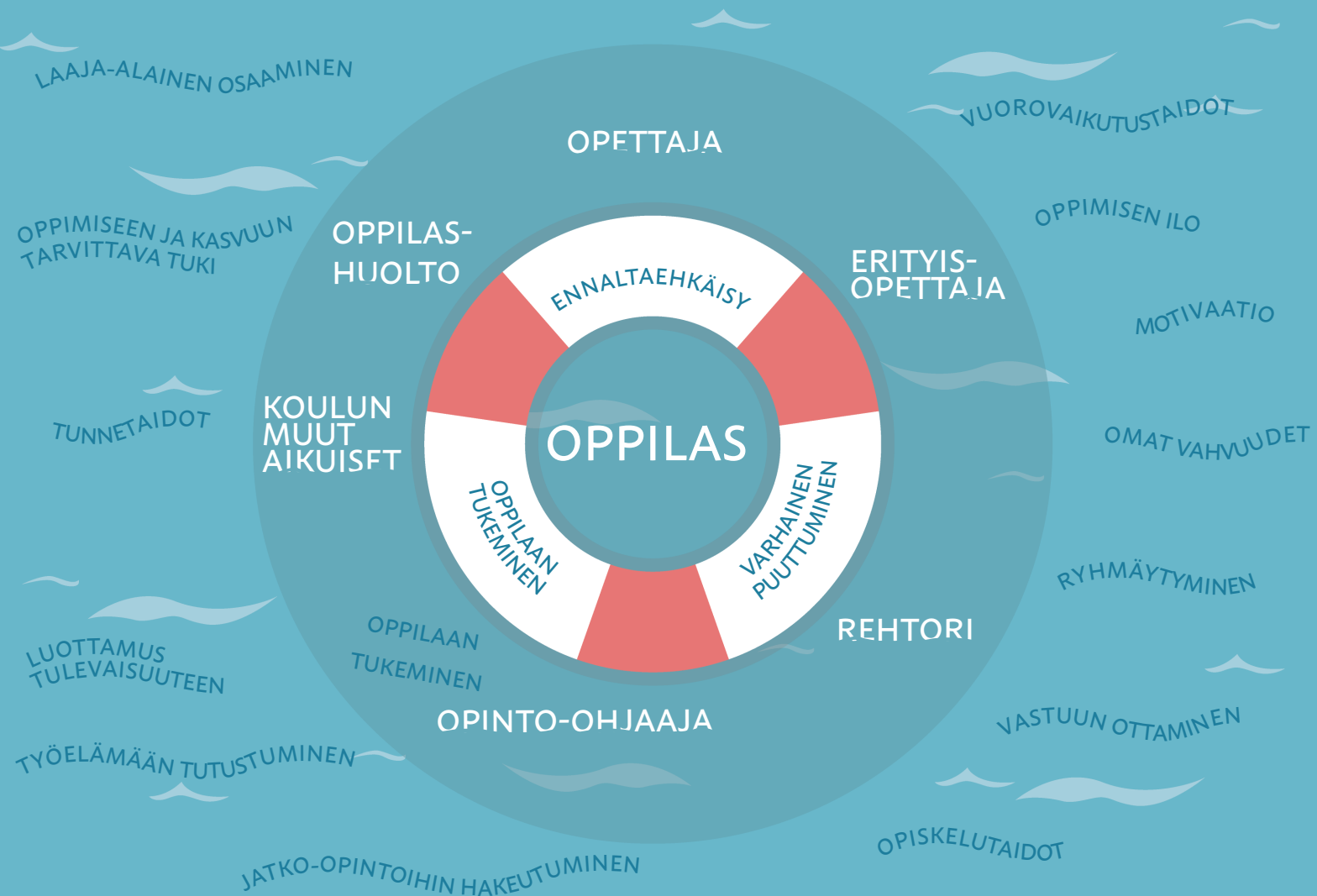

Seinäjoen kaupungin perusopetuksen ohjaussuunnitelma

OPPILAAN OPPIMISEN JA KASVUN MAHDOLLISTAMINEN

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan opetuksen järjestäjän tulee laatia ohjaussuunnitelma. Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö ja työelämään tutustumisen järjestelyt sekä uusina lisäyksinä tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Tämä perusopetuksen ohjaussuunnitelma sisältää Seinäjoen perusopetuksen koulujen yhteiset toimintatavat, yhteistyön, työnjaon ja vastuut, erityisesti korostaen nivelvaiheitten yhteistyötä. Syksyllä 2021 ohjaussuunnitelmaa on päivitetty uuden oppivelvollisuuslain velvoittamien linjausten mukaiseksi.

Oppilaanohjaus oppiaineena sekä sen tehtävät ja tavoitteet yläkoulun vuosiluokille 7.–9. on kirjattu vuosiluokittain eteläpohjalaiseen opetussuunnitelmaan.

Tätä ohjaussuunnitelmaa ovat olleet laatimassa ja päivittämässä *Sirkku Hietanen, Henna Malila, Kirsi Fors, Elina Nyysölä, Esa Hulkki ja Seinäjoen kaupungin opetussuunnitelmatiimi.*

Ulkoasu *Teijo Päckilä ja Alexander Saloranta*

Sisällysluettelo

1	Oppilaan ohjaus	4
2	Oppimaan oppimisen ohjaaminen	5
3	Ohjauksen järjestämisen toimintatavat	6
	3.1 Kaikille yhteiset ohjaustoimet	6
	3.2 Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 0 – 2	7
	3.3 Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 3 – 6	10
	3.4 Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 7 – 9	12
	3.4.1 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus	16
	3.4.2 Laajennettu oppivelvollisuus	17
4	Ohjauksen tehtäväjako	19
	Lähteet	27

1 Oppilaan ohjaus

2 Oppimaan oppimisen ohjaaminen

Oppilaan ohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskelunvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaan ohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja.

OHJAUS on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tueksi. Ohjaus on kaikkien koulussa ja oppilaitoksessa sekä erilaisissa oppimisympäristöissä työskentelevien yhteistä työtä. Jokaista oppilasta ja opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus laadukkaaseen ja omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija.

Ohjaus on oppilaan ja opiskelijan

- kasvun ja kehityksen tukemista
- opiskelunvalmiuksien ja sosiaalisten valmiuksien edistämistä
- elämänsuunnittelussa tarvittavien tietojen ja taitojen kehittämistä
- opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevien ratkaisujen tukemista.

OPPILAAN OHJAUSTA toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajan rooli ohjauksessa on tärkeä ja korvaamaton. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on osallistavaa, suunnitelmallista ja säännöllistä. Osa ohjausprosessista tehdään moniammatillisesti varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja/tai toisen asteen toimijoiden kanssa. Tarvittaessa koulu ohjaa oppilasta ja huoltajaa moniammatillisten palvelujen piiriin. Ohjauspalveluista tiedotetaan oppilaita ja heidän huoltajiaan aktiivisesti ja suunnitelmallisesti.

OPPILAAN OHJAUS yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Osana oppilaan ohjausta vahvistetaan henkilöstön työelämäyhteyksiä opettaja- / rehtori -TET:in ja koulujen välisen job shadowing -toimintamallin avulla. Oppilaan ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

OHJAUSUUNNITELMAN lisäksi koulun omassa opetussuunnitelmassa tarkennetaan tarvittaessa oppilaan ohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) ovat osa oppilaan laaja-alaista osaamista. Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutaitoihin.

OHJAUSUUNNITELMA kuvaa niitä oppilaiden oppimaan oppimisen ohjaamiseen liittyviä toimenpiteitä, joilla ohjaukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Ohjaussuunnitelmassa nämä oppilaan ohjaamiseen tarvittavat toimenpiteet muodostavat ohjaustoimiksi nimettyjä kokonaisuuksia. Ohjaustoimia toteuttavat kouluyhteisön eri aikuiset. Ohjaustoimet toteutuvat joko pitkäjänteisinä toimina luokka-asteelta toiselle tai lyhytkestoisina prosesseina tietyn tavoitteen saavuttamiseksi. Osa ohjaustoimista on jokaista oppilasta koskevaa yleistä oppilaan ohjausta. Osalla ohjaustoimista tuetaan oppilaita, joilla on tehostettujen ohjaustoimien tarve. Ohjaussuunnitelman luvussa 3 jokaista yksittäistä ohjaustoimea luonnehditaan tiivistysti muutamalla lauseella.

ALAKOULUSSA OPPILAAN OHJAUS toteutuu luokanopettajan koordinoimana. Ohjaus sisältyy eri oppiaineiden tavoitteisiin ja työtapoihin. Yläkoulussa oppilaanohjaus on erillinen oppiaine. Yläkoulussa oppilaan ohjaus toteutuu koulun opetushenkilöstön yhteistyönä luokanohjaajien, erityisopettajien ja oppilaanohjauksen lehtorien ollessa keskeisiä toimijoita. Lisäksi oppilas saa henkilökohtaista

ohjausta, jota voidaan toteuttaa myös ryhmämuotoisena.

ERI OHJAUSTOIMINTOJEN SISÄLLÖT ovat kaupungissamme yhteisiä: oppilaalla on samat mahdollisuudet saada perusopetuksen oppilaan opintopolkuun liittyvät ohjaustoimet koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Koulun opetussuunnitelmassa voidaan tarvittaessa linjata koulun omista ohjaukseen liittyvistä käytänteistä.

OHJAUSTA arvioidaan Seinäjoella oman laatu- ja arviointijärjestelmän mukaisesti säännöllisesti toteutettavilla sähköisillä arviointikyselyillä. Kyselyt suunnataan sekä aluetta yläkoulun oppilaalle, huoltajalle, opettajille ja rehtoreille. Kyselyt kattavat ohjauksen keskeiset osa-alueet.

3 Ohjauksen järjestämisen toimintatavat

3.1 Kaikille yhteiset ohjaustoimet

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata ja tukea oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaille annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat.

Ohjaus yleisen tuen aikana

Opettajien tulee tukea oppilaiden persoonallista kasvua ja kehitystä sekä osallisuutta ja ohjattava oppilasta yksilöllisesti koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Heidän tulee tällä tavalla ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin sekä oppilaille annettavaan arviointiin ja palautteeseen. Palautteen ja arvioinnin tulee olla monipuolista, ja sen avulla oppilasta ohjataan ja kannustetaan.

Ohjaus tehostetun tuen aikana

Ennen tehostetun tuen aloittamista arvioidaan oppilaan saaman ohjauksen riittävyys ja sen kohdentuminen oppilaan tarpeita vastaavasti. Tämä arviointi tehdään osana pedagogista arviota. Tehostetun tuen alkaessa laadittavaan oppimissuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa myös

oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Tällöin erityistä huomiota kiinnitetään mm. seuraaviin oppilaan ohjauksen alueisiin: opiskelutavat - ja taidot, opiskelumotivaatiota lisäävät toimintatavat, opiskelun sisällöt, yhteistyötaitojen tukeminen, itseluottamuksen ja opiskelun merkityksen ymmärryksen lisääminen.

Ohjaus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään pedagoginen selvitys, jossa arvioidaan mm. oppilaan saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen. Oppilaan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan eli HOJKS:iin kirjataan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Erityisen tuen aikana jatketaan ohjauksen avulla tapahtuvaa opiskelu- ja yhteistyötaitojen, itseluottamuksen, opiskelumotivaation ja työelämäntuntemuksen vahvistamista. Ennen toiselle asteelle siirtymistä on ohjauksessa tuotava esille oppilalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja varmistettava tuen jatkuminen perusopetuksen päätyttyä.

Muita ohjauksessa huomioon otettavia asioita:

- kesken lukuvuotta tulevien oppilaiden perehdytys ja opintojen yhteensovittamisen koordinointi
- huoltajien luvat tiedonsiirtoon
- oppilaiden poissaoloseuranta poissaolomallin mukaisesti
- oppilaiden ohjaaminen turvalliseen koulutyöskentelyyn
- kestävän elämäntavan oppiminen
- yrittäjämäinen toimintatapa ja -asenne
- osallisuus
- oppimistavoitteiden ja arviointikriteerien selvittäminen
- oppiaineen hylätyn arvosanan uhasta tiedottaminen huoltajalle, menettelytavat
- joustava jakso sijaishuollosta tuleville uusille oppilaille (Seinäjoen perusopetuksen opetussuunnitelman luku 7 Oppimisen tuki)
- lapsiystävällinen kunta -toimintamallin edistäminen
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen päivittämisen, tarkistamisen ja arvioinnin aikataulutuksen opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti

3.2 Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 0–2

Vuosiluokilla 0–2 oppilaan ohjauksessa painotetaan itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja yrittäjämäisen toimintatavan hengessä. Oppilaan ohjauksen koordinointi kuuluu luokanopettajan keskeisiin toimiin. Ohjaus on osa arjen toimintakulttuuria ja kuuluu jokaisen koulussa toimivan aikuisen tehtäviin. Ohjaus on monimuotoista ja siihen osallistuu myös muu oppilaan lähiympäristö.

Joustava esi- ja alkuopetus on osa yhteisiä ohjauksen toimintatapoja.

Nivelvaihe siirryttäessä esiopetuksesta ensimmäiselle vuosiluokalle tulee huomioida seuraavat asiat:

- esikoulunopettajan, luokanopettajan, erityisopettajien ja huoltajien välisen yhteistyön ja tiedonsiirron
- tarvittaessa muun moniammatillisen yhteistyön
- ohjauksen kouluvalmiuksien kartoitukseen ja tarvittaessa tukipalveluihin
- tiedottaminen erikoisluokille hakeutumisesta

TAMMIKUU

- Oppimissuunnitelmien väliarviointi (esiopetus)
- Arviointikeskustelut (perusopetus)
- Tehdään kaksikieliseen opetuksen tarvittava arviointi lapsen kielellisistä taidoista
- Kaksikielisen opetuksen infotilaisuus (vko 2), testaus (vko 3) ja tieto luokalle pääsystä (vko 4)
- Esi- ja alkuopettajien yhteinen koulutus, joustava toiminta jatkuu
- Seuraavan lukuvuoden suunnittelu alkaa; yhteiset opettajat ja tilat

JOULUKUU

- Kehitetään joustavaa esi- ja alkuopetusta koulujen ja päiväkotien suunnittelemalla tavalla
- Arviointikeskustelut (perusopetus)

MARRASKUU

- Toteutetaan joustavaa esi- ja alkuopetusta koulujen ja päiväkotien suunnittelemalla tavalla
- Kaksikielisen opetuksen info esiopetuksen henkilökunnalle ja tiedote huoltajille
- Arviointikeskustelut (perusopetus)

HELMIKUU

- Kouluun ja esiopetukseen ilmoittautuminen, alkaa tammikuussa
- AP-IP-toimintaan hakeminen
- S2-oppilaiden opetuksen tilannekatsaus
- Valmistavan opetuksen oppilaiden yleisopetukseen integroinnin tilannekatsaus
- Joustava esi- ja alkuopetus jatkuu

Joustavan esi- ja alkuopetuksen ohjeellinen vuosikello

LOKAKUU

- Varhaiskasvatuksen erityisopettajat tapaavat erityisluokkien erityisopettajia ja koulujen laaja-alaisia erityisopettajia
- Lukuvuoden käytännön yhteistyön tarkentaminen
- Pedagogiset asiakirjat valmiiksi vko 44 mennessä

MAALISKUU

- Rehtoreiden ja päiväkotien johtajien suunnittelutapaaminen (seuraava lukuvuosi)
- Erityisluokkien oppilasvalinnat
- Mahdollisuus tulevien ekaluokkalaisten vanhempainiltaan pk:ssa, opettaja paikalla
- Joustava esi- ja alkuopetus jatkuu

SYYSKUU

- Käytännön yhteistyö alkaa koulun ja esiopetuksen kesken (viikoittain/kuukausittain)
- Erityisopetuksen vahva panostus
- Tehdään oppimissuunnitelmat
- Vahva panostus S2-oppilaiden / valmistavan opetuksen oppilaiden tarpeisiin
- Aloitetaan yhteistyö psykologin kanssa lasten oppimisvalmiusasioissa

HUHTIKUU

- Käytännön yhteistyötä
- Erityisluokkien oppilasvalinnat
- Tiedonsiirtopalaverit
- Oppimissuunnitelmien loppupalaverit alkavat
- Tulevien 1.-luokkalaisten tiedonsiirtopalaverit
- Opiskeluhuollon toteutumisen arviointi

TOUKOKUU

- Kouluun tutustuminen
- Joustavan esi- ja alkuopetuksen arviointi
- Varhaiskasvatuksen, erityisopettajien ja starttiluokan opettajien tapaaminen
- Pedagogisten asiakirjojen arviointi vko 20 mennessä
- Pedagogiset asiakirjat siirretään esiopetuksesta koulun rehtorille, kopiot vanhemmille ja päiväkotiin

KESÄKUU

- AP-IP toiminnasta tieto vanhemmille ja loma-aika (eskari)

HEINÄKUU**ELOKUU**

- Koulu ja esiopetus alkaa
- Rehtorin ja päiväkodin johtajan suunnittelutapaaminen
- Omien ja yhteisen toiminnan käynnistelyä
- Erityisen tuen piirissä olevin lasten erityisopetus alkaa
- Yhteisen opiskeluhoitosuunnitelman päivitys (suunnitelmien yhteinen tarkastelu)

Kuva 1 Joustavan esi- ja alkuopetuksen ohjeellinen vuosikello

Ohjaustoimet esi- ja alkuopetuksessa: tavoitteena koululaiseksi kasvaminen

- Järjestetään varhaiskasvatuksen opettajan ja erityisopettajan, luokanopettajan, erityisopettajan, huoltajien ja aamu- ja iltapäiväohjaajien välinen tiedonsiirto.
- Tutustutaan koulun toimintatapoihin ja sääntöihin.
- Opetellaan toimimaan sekä yksilönä että osana ryhmää.
- Harjoitellaan arkielämän taitoja.
- Harjoitetaan ja ylläpidetään oppimisen iloa ja yritteliäisyyttä.
- Harjoitetaan ja kannustetaan oppilasta omien kykyjen löytämiseen.
- Opetellaan itsearvioinnin taitoja.
- Harjoitetaan oppimaan oppimisen perustaitoja ja -valmiuksia sekä työskentelytaitoja.
- Tuetaan erilaisia oppijoita käyttämällä monipuolisia opetusmenetelmiä.
- Tuetaan yksilöllisyyttä ja pyritään tarjoamaan oppilaalle mahdollisuus edetä joustavasti omien taitojensa ja kykyjensä mukaan.
- Luodaan pohja huoltajien kanssa tehtävälle yhteistyölle.
- Avataan oppilaalle ja huoltajille opiskelun tavoitteet ja arvioinnin perusteet.
- Tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa tutustuen arki- ja lähiympäristöön.
- Huomioidaan ohjauksessa ja toiminnassa kestävä kehitys.

- Ennaltaehkäistään ongelmia varhaisella puuttumisella.
- Tunnistetaan oppimisvaikeuksia yhdessä erityisopetuksen kanssa, etsitään sopivia oppimisen tukimuotoja ja tehdään tarvittavat pedagogiset asiakirjat.
- Ohjataan tarvittaessa oppimisvalmiuksien kartoitukseen ja tukipalveluiden piiriin.
- Tarkistetaan vuosittain pedagogiset asiakirjat.

Nivelvaihe siirryttäessä alkuopetuksen toiselta luokalta kolmannelle vuosiluokalle sisältää:

- toisen luokan arviointikeskustelun (väliarviointi)
- oppilaiden tuen tarpeen arvioinnin
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen päivittämisen
- yhteistyön erityisopettajan kanssa ja tarvittaessa moniammatillisen yhteistyön
- tiedonsiirron luokanopettajien ja tarvittaessa huoltajien välillä.

3.3 Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 3 – 6

Vuosiluokilla 3 – 6 oppilaan ohjauksessa tuetaan ja kehitetään erityisesti ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaan ohjauksessa huomioidaan laaja-alaisen osaamisen osat alueet sekä yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus.

Ohjaus kuuluu jokaisen koulussa toimivan aikuisen tehtäviin. Ohjaus on monimuotoista ja tavoitteellista toimintaa. Oppilaan ohjauksen koordinaatio kuuluu luokanopettajan tehtäviin. Ohjaus on osa oppilaan arjen

monimuotoista toimintakulttuuria, johon vaikuttavat myös koulun ulkopuoliset toimijat. Oppilaat tutustuvat lähialueen ammatteihin ja elinkeinoelämään.

Ohjaustoimet vuosiluokilla 3-6: tavoitteena oppijana kehittyminen

- Kerrataan koulun toimintatapoja ja sääntöjä.
- Ylläpidetään oppimisen iloa ja sisäistä motivaatiota.
- Ohjataan omatoimisuuteen ja yritteliäisyyteen.
- Korostetaan oppilaan vahvuuksia ja myönteistä asennetta.
- Tuetaan itseluottamuksen ja itsetuntemuksen kehittymistä.
- Vahvistetaan arkielämän taitoja ja positiivista käytöstä.
- Kehitetään taitoja toimia sekä yksilönä että osana ryhmää.
- Tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia osallisuuteen koulun arjessa.
- Edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä mm. tutustumalla lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään.
- Tarjotaan malleja ja ajatuksia arvomaailman luomiseen.
- Harjoitellaan erilaisia opiskelustrategioita, joiden avulla oppilasta ohjataan löytämään itselle ja oppiaineelle sopivimmat työtavat.
- Ohjataan kokeisiin valmistautumista, tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia oman osaamisen näyttämiseen ja vahvistetaan itsearviointitaitoja.

■ Avataan oppilaalle ja huoltajille opiskelun tavoitteet ja arviointikriteerit.

- Tuetaan oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa.
- Tavataan vuosittain huoltajien kanssa arviointikeskustelussa vuosiluokilla 1 – 4, ja muutoin vanhempainvartaisa, vanhempainilloissa sekä muissa koulun tapahtumissa ja juhlissa.
- Ennaltaehkäistään ongelmia varhaisella puuttumisella.
- Tunnistetaan oppimisvaikeuksia, etsitään sopivia oppimisen tukimuotoja ja tehdään tarvittavat pedagogiset asiakirjat yhteistyöllä.
- Ohjataan tarvittaessa oppimisvalmiuksien kartoitukseen ja tukipalveluiden piiriin.
- Tarkistetaan ja arvioidaan vuosittain pedagogiset asiakirjat.

Nivelvaihe siirryttäessä alakoulusta seitsemännelle vuosiluokalle sisältää:

- kodin ja koulun välisen yhteistyön, tiedottamisen ja tiedonsiirron
- tiedottamisen erikoisluokille hakemisesta
- monipuolisen tiedonsiirron lähettävän ja vastaanottavan koulun välillä
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistuksen ja päivittämisen siirryttäessä 7. vuosiluokalle
- tulevan koulu- ja luokkapaikan päättämisen
- tarvittaessa moniammatillisen yhteistyön alakoulujen ja yläkoulun sekä huoltajien välillä.

syksy 6.lk:

- oppilaiden tuen tarpeen arviointi (luokanopettajat, erityisluokanopettajat ja erityisopettajat, kasvun ja oppimisen tuen ryhmä, yhteistyö huoltajien ja oppilaan kanssa)
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen päivittäminen (luokanopettajat, erityisluokanopettajat ja erityisopettajat, kasvun ja oppimisen tuen ryhmä yhteistyössä huoltajien kanssa)

kevät 6.lk:

- 6. luokkalaisten opas yläkouluun siirtymistä varten
- kaupungin erikoisluokista tiedottaminen 6. luokan oppilaille ja huoltajille
- 6. luokkalaisten tutustuminen yläkouluun
- huoltajan ja oppilaan täyttämän tiedonsiirtolomakkeen toimittaminen yläkouluun
- ruokavaliotietojen ja tarvittavien terveyteen liittyvien tietojen siirto uuteen kouluun
- 6. luokkalaisten vanhempainilta yläkoululla

syksy 7.lk:

- rehtorit, erityisopettajat ja oppilaanohjauksen lehtorit toimittavat tiedonsiirtolomakkeen tiedot luokanohjaajille
- luokanohjaaja tiedottaa muita oppilasta opettavia opettajia tarpeen mukaan
- yläkoulussa luokanohjaajan tunnit lukuvuoden alun ensimmäisinä koulupäivinä
- oppilaanohjaus oppiaineena alkaa

- tukioppilaat uusien 7. luokkalaisten tukena
- ryhmäyttäminen
- vanhempainillat
- vanhempien tapaamiset (luokanohjaaja)

3.4 Ohjauksen tehtävät vuosiluokilla 7 – 9

Vuosiluokilla 7 – 9 oppilaan ohjaaminen on osa arjen toimintakulttuuria ja toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä oppilaanohjauksen lehtorin, erityisopettajien ja luokanohjaajan ollessa keskeisiä toimijoita. Ohjaus on osa oppilaan arjen monimuotoista toimintakulttuuria, johon vaikuttavat myös koulun ulkopuoliset toimijat.

Oppilaan ohjauksessa huomioidaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sekä yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus. Koulun, toisen asteen sekä työ- ja elinkeinoelämän yhteistyökumppaneiden välisen yhteistyön tavoite on, että oppilas hankkii tietoa koulutus- ja ammattialoista sekä yrittäjänä toimimisesta. Eteläpohjalaisen opetussuunnitelman mukaisesti yrittäjämäinen toimintatapa luo pohjaa ymmärtää yrittävän asenteen merkityksen myös koulutyössä, työelämään tutustumisessa ja TET-jaksoilla.

Ohjaustoimet vuosiluokilla 7 – 9: tavoitteena yksilönä ja yhteisön jäsenenä kasvaminen

- Tuetaan oppilaiden kykyä asettaa tavoitteita oppimiseen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

- Avataan oppilaille ja huoltajille oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kriteerit.
- Ohjataan oppilaita löytämään omia vahvuuksia ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.
- Ohjataan oppilaita huomioimaan toimintansa seuraukset ja vaikutuksen muihin ihmisiin ja ympäristöön.
- Ohjataan käyttämään yhteiskunnan tieto- ja viestintätekniologiaa.
- Tuetaan oppilaan yleissivistyksen ja maailmankuvan kehittymistä.
- Tuetaan työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.
- Tuetaan oppilasta itsenäisessä päätöksenteossa.
- Tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa koulun arjessa.

Nivelvaihe siirryttäessä perusopetuksesta toiselle asteelle sisältää:

- henkilökohtaiset ohjauskeskustelut oppilaiden kanssa, tarvittaessa mukana huoltajat
- kodin, koulun ja toisen asteen välisen yhteistyön ja tiedonsiirtoluvat
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistuksen ja päivityksen
- toisen asteen koulutukseen tutustumisen
- moniammatillisen yhteistyön ja tukea tarvitsevien oppilaiden huomioimisen
- jälkiohjauksen eli yhteishaun tulosten saavuttua varmistetaan, että opiskelupaikkaa vaille oleville tarjotaan ohjausta ja tukea soveltuvan opiskelupaikan löytämiseksi;

tarvittaessa tehdään yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa.

syksy 9.lk:

- pedagogisten arvioiden ja selvitysten tarkistus, tarvittaessa koulutuskokeiluja
- oppilaiden henkilökohtaisten keskustelujen aloitus
- tiedonsiirtolupa

kevät 9.lk:

- huoltajan kuuleminen yhteishaun yhteydessä
- toiselle asteelle tutustuminen
- yhteishaun harkintaan perustuvan valinnan asiakirjojen hankinta ja haun valmistelu (oppilaanohjauksen lehtori, erityisopettaja, huoltajat)
- yhteishaun toteutus (oppilaat, huoltajat, oppilaanohjauksen lehtorit)
- yhteishaun harkintaan perustuvan valinnan liitteiden toimittaminen koulutuksen järjestäjille (oppilaanohjauksen lehtorit, erityisopettajat, huoltajat)

kesä 9. luokan jälkeen:

- opiskelupaikkatiedot ja jälkiohjaus (oppilaanohjauksen lehtorit, kesäohjaamo)
- tutkintoon valmentavaan TUVA-koulutukseen haku (oppilaanohjauksen lehtorit, kesäohjaamo)

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki nivelvaiheessa

Siirryttäessä ensimmäiselle vuosiluokalle / lähettävä ja vastaanottava opettaja

- Esikoulun opettajan, huoltajien ja luokanopettajan välinen yhteistyö ja tiedonsiirto
- Varhaiskasvatussuunnitelmasta pedagogiset asiakirjat
- Tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö
- Ohjaus kouluvalmiuksien kartoitukseen ja tarvittaessa tukipalveluihin
- Tarvittaessa pidennetyn oppivelvollisuuden päätös 20.9. mennessä

Varhaiskasvatus
- esiopetus

1-2 -luokka

6-7 -luokka

9-luokka

2. aste

Siirryttäessä kolmannelle vuosiluokalle / lähettävä opettaja

- Tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan välillä siirryttäessä kolmannelle luokalle
- Oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä kolmannelle vuosiluokalle
- Yhteistyö erityisopettajan kanssa ja tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö
- Toisen luokan arviointikeskustelu tukee nivelvaiheen prosessia

Arviointikeskusteluissa tulee huomioida erityisesti edistyminen kielellisissä valmiuksissa, työskentelytaidoissa ja omista tehtävistä huolehtimisessa. Nivelvaiheessa korostuu yhteistyö huoltajien kanssa.

Kuva 2. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki nivelvaiheissa.

Siirryttäessä seitsemännelle vuosiluokalle / lähettävä / vastaanottava opettaja

- Tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan sekä luokanohjaajien välillä
- Oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä 7. vuosiluokalle
- Moniammatillinen yhteistyö alakoulujen ja yläkoulun välillä
- Tutustuminen yläkouluun
- Ryhmäytyminen

Siirryttäessä toiselle asteelle / lähettävä ja vastaanottava koulu

- Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut oppilaiden kanssa, tarvittaessa mukana huoltajat
- Kodin, koulun ja toisen asteen välillinen yhteistyö ja tiedonsiirtoluvat
- Oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys
- Toisen asteen koulutukseen tutustuminen
- Moniammatillinen yhteistyö ja tukea tarvitsevien oppilaiden huomioiminen
- Tukea / tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta tarvitsevien oppilaiden huomioiminen

Tuen toimia opinpolulla

- Vuosittain pedagogisten asiakirjojen päivitys ja arviointi luokanohjaajan vastuulla, erityisopettajaa konsultoiden. Päivitys vko 44 ja arviointi vk 12 mennessä
- Pedagogisten asiakirjojen laatiminen viimeistään kuukauden kuluessa moniammatillisesta yhteisneuvottelusta siirryttäessä seuraavalle tuen portaalle
- HOJKS-palaverit lukuvuosittain
- Oppilaiden lukemisen, kirjoittamisen, matemaattisten taitojen sekä toiminnanohjauksen testi toteutetaan suunnitelmallisesti. Kaikista tehdyistä testeistä kirjallinen palaute oppilaan huoltajalle.

3.4.1 Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

(oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214)

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen 8. ja 9. luokilla sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjauksen lehtori oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toimenpiteet kirjataan oppilaan jatko-opintosuunnitelmalomakkeeseen.

Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toiminnassa tulee ottaa huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus tarkoittaa eri oppilaille eri tukimuotoja. Tehostettua ohjausta toteutetaan yksilöllisen arvion pohjalta. Tehostetussa ohjauksessa oppilas tapaa oppilaanohjauksen lehtoria pienryhmäohjauksissa tai henkilökohtaisissa ohjauksissa keskimääräistä useammin.

Tehostetussa ohjauksessa oppilasta tuetaan nivelvaiheessa toiselle asteelle ohjaamalla hänet tutustumaan mahdollisiin jatko-opintopaikkoihin keskimääräistä useammin ja esim. avustetaan TET-paikan löytymisessä. Tehostetussa ohjauksessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa: yhteisissä tapaamisissa asetetaan tavoitteet ja sovitaan toimintatavat. Joustava perusopetus sisältää jo itsessään tehostettua ohjausta työelämäpainotteisen opetuksen ja lisääntyneen kodin ja koulun yhteistyön vuoksi.

Tehostettua ohjausta suositellaan ensisijaisesti seuraaville oppilasryhmille:

- erityisen tuen oppilaat
- vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen oppilaat
- oppilaat, jotka ovat yksilökohtaisen opiskeluhuollon piirissä
- sijaishuoltoon sijoitetut oppilaat
- yläkoulun aikana valmistavalta luokalta perusopetukseen siirtyvät oppilaat
- oppilaat, joiden opiskelukyky tai opiskelumenestys heikkenee esim.
- runsaiden poissaolojen takia
- elämäntilanteessa tai koulumenestyksessä tapahtuneen muutoksen takia
- oppilaat, joista syntyy erityistä huolta kotona tai koulussa
- oppilaat, jotka kokevat erityistä kuormitusta.

Tehostetun ohjauksen tarve on syytä selvittää myös seuraavien oppilasryhmien osalta:

- tehostetun tuen piirissä olevat oppilaat
- 8.–9. luokan aikana koulua vaihtaneet oppilaat
- oppilaat, joiden yleinen koulumenestys on heikko ja/tai joilla on useista oppiaineista hylätyn arvosanan uhka.

3.4.2 Laajennettu oppivelvollisuus

(oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214)

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle edellyttää sen varmistamista, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen. Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon. Laajennetun oppivelvollisuuden asiat kuuluvat Seinäjoella perusopetusjohtajan tehtäväkuvan alaisuuteen.

Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden (Oppivelvollisuuslaki §9). Asuinkunnan tehtävänä on oppivelvollisen kokonaistilanteen ja mahdollisen tuen tarpeen selvittäminen yhdessä oppivelvollisen, tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa. Mikäli asuinkunta saa ilmoituksen nuoresta, joka ei ole aloittanut tai on keskeyttänyt opintonsa, oppivelvollinen ohjataan hakeutumaan soveltuvaan koulutukseen, muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin ja tarvittaessa hakemaan oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä.

Seinäjoen kaupunki asuinkuntana ohjaa ja seuraa hakuvuoroitteen toteutumista erityisesti seuraavien ryhmien kohdalla:

- sijaishuoltoon sijoitetut oppilaat
- oppilaat kotiopetuksessa perusopetuksen päättötodistuksen saatuaan

- lastensuojeluyksiköiden yhteydessä toimivien luokkien oppilaat
- vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen mukaan opiskelevat oppilaat tai
- oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäneet.

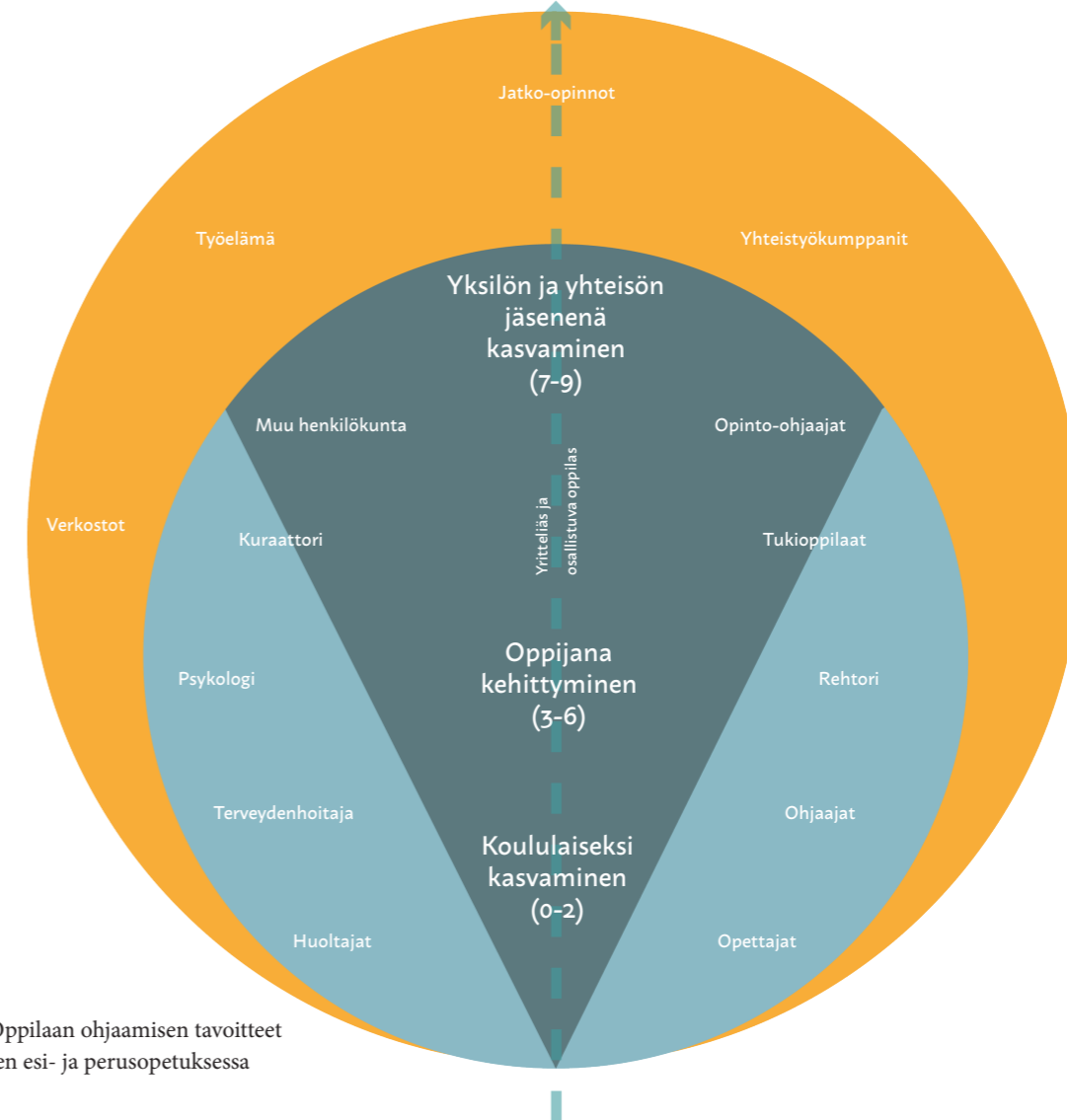
Yksittäisen oppilaan kohdalla monialainen asiantuntijaryhmä tukee tarvittaessa oppilasta koulunkäynnissä ja opintoja koskevissa valinnoissa ja tulevaisuuden suunnittelussa, hakeutumisessa muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin sekä tarvittaessa hakemaan oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä. Oppilaan poissaolojen seurannan tärkeys korostuu oppivelvollisuuden suorittamisen kannalta (perusopetuksen poissaolomallin linjaukset).

Oppivelvollisuuden suorittamista seurataan Valpasjärjestelmän avulla. Valpas on sähköinen palvelu, jossa oppivelvollisuutta valvovat virkailijat voivat seurata oppijan tilannetta koko oppivelvollisuusiän ajan. Palvelu on rakennettu Opintopolun kokonaisuuden yhteyteen.

Seinäjoella Valpas-järjestelmän käyttäjät on määritelty siten, että kaupungissamme on Valpas-tiimi, johon kuuluvat Valpas-kuntapääkäyttäjät, Valpas-kuntavalvojat sekä Valpas-oppilaitosvalvojat. Kuntapääkäyttäjät vastaavat kokonaisuuden valvonnasta ja oikeuksien myöntämisestä järjestelmässä. Kuntapääkäyttäjillä on oikeus tehdä kirjauksia oppivelvollisuuden keskeyttämiseen liittyen. Hallintopäätöksen oppivelvollisuuden keskeyttämisestä tekee perusopetusjohtaja. Valpas-kuntavalvojat vastaavat kuntailmoitusten tekemisestä sekä omien opiskelijoidensa jatko-ohjauksesta, mikäli heillä ei ole opiskelupaikkaa. Kaikilla oppilaanoh-

4 Ohjauksen tehtäväjakoa

Yhteiskuntaan kiinnittynyt yritteliäs ja osallistuva nuori, jolla on laaja-alaista oppimista ja valmiudet siirtyä jatko-opintoihin ja työelämään

Kuva: Oppilaan ohjaamisen tavoitteet Seinäjoen esi- ja perusopetuksessa

jauksen lehtoreilla on vähintään oppilaitosvalvojan rooli. Oppilaitosvalvoja toimii nivelvaiheen valvojana: heille voi kuulua hakeutumisen, oppivelvollisuuden suorittamisen tai maksuttomuuden seuranta.

Kun Seinäjoella asuvasta oppilaasta on tehty kuntailmoitus toisen asteen oppilaitoksesta, hänen asiastaan vastaavat Seinäjoen Valpas-kuntapääkäyttäjinä toimivat nivelvaiheen opinto-ohjaajat ja muut oppilaanohjauksen lehtorit. Tarvittaessa tehdään myös moniammatillista yhteistyötä sekä yhteistyötä toisen asteen toimijoiden kanssa. Oppilaan kokonaistilanne selvitetään.

Jos oppilas ei ole hakeutunut opintoihin, aloittanut niitä tai saanut opiskelupaikkaa, hänelle osoitetaan opiskelupaikka nivelvaiheen koulutuksessa (TUVa-koulutus). Opiskelupaikan osoittaminen on asuinkunnan tehtävä. Oppivelvollisuuslain mukaan opiskelijan on aloitettava opinnot hänelle osoitetussa opiskelupaikalla viipymättä.

Opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä tietoja siirretään lähtökoulusta oppilaalle osoitettuun kouluun. Aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosääntöjen estämättä toimitettava koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Käytännössä tiedot liittyvät yleensä oppilaan erityisen tuen tarpeeseen.

Jos oppivelvollinen on keskeyttämässä opintojaan, koulutuksen järjestäjän on selvittävä yhdessä oppivelvollisen ja huoltajan kanssa mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen tai suorittaa opintoja muussa oppilaitoksessa. Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen määräajaksi painavasta syystä. Päätös oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä tehdään

hakemuksesta. Ennen päätöksen tekemistä tulee selvittää, onko oppivelvollisuuden suorittaminen mahdollista yksilöllisten valintojen, yksilöllistämisen, välttämättömien tukitoimien tai kohtuullisten mukautusten avulla (Oppivelvollisuuslaki 7§).

Koulutuksen järjestäjä päättää oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä. Jos oppivelvollinen ei ole minikään koulutuksen järjestäjän opiskelija, keskeyttämisestä päättää oppivelvollisen asuinkunta. Koulutuksen järjestäjän on ilmoitettava oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle, jos oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytetään toistaiseksi (Oppivelvollisuuslaki 7§).

Jos oppivelvollinen ei ole lainkaan aloittanut uusia opintoja, koulutuksen järjestäjän on ilmoitettava siitä asuinkunnalle. Tällöin kuntapääkäyttäjät aloittavat yhteistyön huoltajan tai oppivelvollisen laillisen edustajan sekä hänen itsensä kanssa.

Seinäjoella asuvan tai Seinäjoelle palaavan nuoren oppivelvollisuuden suorittamisen keskeytyessä hänen kokonaistilanteensa selvittelystä vastaavat Seinäjoen Valpas-kuntapääkäyttäjinä toimivat nivelvaiheen opinto-ohjaajat ja muut oppilaanohjauksen lehtorit. Nuoren kokonaistilanne selvitetään ja tehdään moniammatillista yhteistyötä yhdessä alaikäisen huoltajien tai heidän laillisten edustajiensa kanssa. Joissakin tilanteissa on tarkoituksenmukaista, että oppivelvollisen ohjauksesta jo aiemmin perusopetuksen aikana vastannut oppilaanohjauksen lehtori on mukana moniammatillisessa työryhmässä. Koulutuksen järjestäjän on selvittävä oppivelvollisen saamien tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa ohjattava oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.

Jokaisella ohjauksen toimijalla on oma erityisosaamisen alansa. Yhteistyön sujumiseksi ja mahdollisten päällekkäisyyksien välttämiseksi kannattaa rajata eri toimijoiden roolit ja tehtävät oppilaan opinpolun aikana. Oppilaan ja huoltajan on hyvä tietää, kuka mistäkin osuudesta vastaa.

Rehtori/ koulunjohtaja

- luo ohjaukselle toimintamahdollisuudet
- osallistuu ohjauksen suunnitteluun eri toimijoiden kanssa
- vastaa ohjauksen resurssien kohdentumisesta ja siitä, että oppilaiden oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen toteutuu
- johtaa koulunsa osalta opetussuunnitelman toteuttamista ja arviointia
- päättää luokkasiirroista
- päättää valinnaisaineiden toteutumisesta
- vastaa siitä, että oppilaiden huoltajat saavat tarvittavan tiedon päättöarviointiin vaikuttavista asioista
- osallistuu muun henkilöstön ja huoltajien kanssa sellaista oppilaiden ohjaamiseen, joilla on oppimisvaikeuksia tai muita perusopetuksen suorittamista estäviä tekijöitä
- mahdollistaa kodin ja koulun välisen yhteistyön
- vastaa vanhempainiltojen toteutuksesta yhdessä luokanohjaajien ja oppilaanohjauksen lehtorien kanssa
- varmistaa oppilastietojen siirtämisen nivelvaiheissa ja

kouluvaihdosten yhteydessä

- vastaa yhdessä oppilaan opettajan, kuraattorin ja oppilaanohjauksen lehtorien kanssa siitä, että kesken lukuvuotta saapuva uusi oppilas perehdytetään koulun käytänteisiin ja toimintatapoihin sekä opintojen yhteensovittamisen järjestelyistä
- vastaa koulun kasvun ja oppimisen tuen ryhmän toiminnasta
- tekee opetuksen erityisjärjestelyitä koskevat päätökset
- seuraa oppivelvollisuuden suorittamista ja huolehtii mahdollisista toimenpiteistä

Luokanopettaja ja erityisluokanopettaja

- ottaa vastaan esikoulunopettajan tiedot yhdessä erityisopettajan kanssa (tiedonsiirtotapaamiset)
- järjestää arviointikeskustelut ja mahdolliset vanhempainvartit sekä vanhempainillan tai muun huoltajatapaamisen
- huolehtii oppilaan ja luokan koulunkäynnin sujumisesta
- perehdyttää luokkansa oppilaat koulun toimintaan
- avaa oppilaalle ja huoltajille opiskelun tavoitteet ja arviointikriteerit
- tiedottaa ja ohjaa oppilaita ja huoltajia valintojen tekemisessä (valinnaisaineet, A2-valinnat)
- puuttuu ongelmiin ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin
- pitää säännöllisesti yhteyttä huoltajiin siten, että he ovat tietoisia oppilaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista

- seuraa oppilaan yleistä koulussa menestymistä
- seuraa oppilaiden poissaoloja poissaolomallin mukaisesti
- tiedottaa koulunkäyntiin liittyvistä asioista oppilaita ja heidän huoltajiaan
- antaa luvan enintään kolmen päivän poissaoloon
- vastaa luokkansa oppilaiden pedagogisten arvioiden, selvitysten ja oppimissuunnitelmien sekä HOJKS:ien tekemisestä yhteistyössä muiden tahojen kanssa
- ohjaa kesken lukuvuotta tullutta oppilasta koulun käytänteisiin sekä auttaa ryhmäytymisessä
- ohjaa oppilasta havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta toisilleen ja opettajille
- huolehtii, että oppilas saa heti oppimispolkunsu alusta lähtien oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta sekä tietoa edistymisestään ja osaamisestaan
- huolehtii, että oppilaat suorittavat heille määrättyt kurinpitotoimet ja tiedottaa huoltajia näistä kurinpitotoimista
- ohjaa monipuolisten itsearviointi- ja vertaispalautemien ja portfolion käyttöön
- kerää tiedon koulusta lähtevän oppilaan opintojen tilanteesta ja siirtää sen seuraavalle opettajalle
- vastaa yhdessä koulunjohtajan/ rehtorin kanssa kesken lukuvuotta tulevan uuden oppilaan ohjaamisesta
- seuraa oppivelvollisuuden suorittamista

Luokanohjaaja ja erityisluokanopettaja

- pitää säännöllisesti yhteyttä huoltajiin oppilaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista
- huolehtii yksittäisen oppilaan ja koko luokan jokapäiväisen koulunkäynnin sujumisesta
- vastaa luokkansa ryhmäytyksestä ja luo luokkaansa myönteistä ilmapiiriä
- perehdyttää luokkansa oppilaat koulun toimintaan
- avaa oppilaalle ja huoltajille opiskelun tavoitteet ja arviointikriteerit
- puuttuu ongelmiin ja ohjaa tarvittaessa eteenpäin
- seuraa oppilaan menestymistä yhdessä aineenopettajan kanssa ja informoi aineenopettajaa niistä oppilaan oppimiseen koulunkäyntiin vaikuttavista tekijöistä, jotka ovat merkityksellisiä oppimisen kannalta (esim. opetuksen erityisjärjestelyt)
- seuraa oppilaiden poissaoloja poissaolomallin mukaisesti
- tiedottaa koulunkäyntiin liittyvistä asioista oppilaille ja huoltajille
- huolehtii, että valvontaluokan oppilaat suorittavat heille määrättyt kurinpitotoimet ja tiedottaa huoltajia näistä kurinpitotoimista
- antaa luvan enintään kolmen päivän poissaoloon
- osallistuu vanhempainvarttien ja -iltojen järjestämiseen oman luokkansa osalta
- osallistuu luokkansa oppilaiden pedagogisten arvioiden, selvitysten ja oppimissuunnitelmien sekä HOJKS:ien

tekemiseen yhteistyössä muiden tahojen kanssa

- ohjaa kesken lukuvuotta tullutta oppilasta koulun käytänteisiin sekä auttaa ryhmytyksessä
- kerää oppilaanohjauksen lehtorin kanssa koulusta lähtevän oppilaan opintojen tilanteen
- ohjaa oppilasta havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta toisilleen ja opettajille
- huolehtii, että oppilas saa heti oppimispolkunsu alusta lähtien oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta sekä tietoa edistymisestään ja osaamisestaan
- ohjaa monipuolisten itsearviointi- ja vertaispalautemien ja portfolion käyttöön
- seuraa oppivelvollisuuden suorittamista

Aineenopettaja

- ohjaa oppilaita monipuolisten opiskelutekniikoiden käyttämiseen
- avaa oppilaalle ja huoltajille opiskelun tavoitteet ja arviointikriteerit
- eriyttää opetusta tarvittaessa, että jokaisen oppilaan oppiminen mahdollistuu
- tiedottaa luokanohjaajalle opintojen etenemisestä ja mahdollisista koulussa esiintyneistä ongelmista ja kurinpitotoimista ja on näiden osalta myös tarvittaessa yhteydessä oppilaan huoltajiin
- antaa tukiovetusta ja informoi oppimisen pulmista oppilaan huoltajaa ja erityisopettajaa

- osallistuu pedagogisten arvioiden ja selvitysten tekemiseen sekä oppimissuunnitelmien laadintaan oman oppiaineensa osalta
- osallistuu HOJKS:ien laadintaan tarvittaessa oman oppiaineensa osalta
- huolehtii, että varoitus hylätystä arvosanasta lähtee kirjallisena hyvissä ajoin huoltajille
- toimittaa tiedon hylätyn arvosanan uhkasta kasvun ja oppimisen tuen ryhmälle
- merkitsee poissaolot ja myöhästymiset hallinto-ohjelmaan
- tekee yhteistyötä luokanohjaajien, erityisopettajan ja oppilaanohjauksen lehtorin kanssa
- vastaa yhdessä oppilaanohjauksen lehtorin kanssa kesken lukuvuotta tulevan uuden oppilaan ohjaamisesta
- antaa luokanohjaajalle tiedoksi kesken kouluvuotta muuttavan oppilaan opintojen tilanteen
- osallistuu esimerkiksi oppilaiden TET-jaksoon, -päivään tai toiselle asteelle tutustumiseen sovitusti
- ohjaa oppilasta havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta
- huolehtii, että oppilas saa heti oppimispolkunsu alusta lähtien oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta sekä tietoa edistymisestään ja osaamisestaan
- ohjaa monipuolisten itsearviointi- ja vertaispalautemien ja portfolion käyttöön
- seuraa oppivelvollisuuden suorittamista

Erityisopettaja tai erityisluokanopettaja

- on mukana erityisluokkasiirtoja koskevassa valmistelussa
- tekee tarvittaessa testejä oppimisvaikeuksien kartoittamiseksi
- tiedottaa luokanopettajaa/ luokanohjaajaa oppilaan opetuksen erityisjärjestelyistä
- konsultoi muita erityisopetusasioissa
- antaa osa-aikaista erityisopetusta ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan samanaikaisopetukseen yleisopetuksen ryhmässä (erityisopettaja)
- osallistuu pedagogisten arvioiden, pedagogisten selvitysten, oppimissuunnitelmien laatimiseen yhdessä aineenopettajien ja luokanohjaajien kanssa
- avaa oppilaalle ja huoltajille opiskelun tavoitteet ja arviointikriteerit
- vastaa HOJKS:ien laatimisesta yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja aineenopettajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa (erityisluokanopettaja)
- vastaa HOJKS:ien päivittämisestä ja arvioinnista (erityisluokanopettaja)
- huolehtii yhteistyössä huoltajien kanssa, että harkitaan perustuvaa valintaa käyttävien oppilaiden oppimisvaikeuksia koskevat lausunnot ovat ajoissa oppilaanohjauksen lehtorilla
- seuraa tehostetun tai erityisen tuen piirissä olevan oppilaan etenemistä koulunkäynnissä
- lähettää yhteistyössä luokanopettajan/oppilaanohjauksen

sen lehtorin kanssa kesken kouluvuotta lähtevän erityisen tuen oppilaan tiedot seuraavan oppilaitokseen

- toimii yhteistyössä muiden luokanopettajien/aineenopettajien kanssa erityisoppilaiden integroinnissa yleisopetukseen
- on mukana TET-jaksojen järjestelyissä sekä siirtää työnantajalle tietoa tarvittavilta osin (huomioiden mm. turvallisuus)
- ohjaa oppilasta havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta
- huolehtii, että oppilas saa heti oppimispolkunsu alusta lähtien oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta sekä tietoa edistymisestään ja osaamisestaan
- ohjaa monipuolisten itsearviointi- ja vertaispalautemien ja portfolion käyttöön
- seuraa oppivelvollisuuden suorittamista

Oppilaanohjauksen lehtori

- on vastuussa ja osallisena useissa ohjaustoimissa
- antaa henkilökohtaista yksilöohjausta ja ryhmäohjausta
- antaa tehostettua oppilaanohjausta oppilaan tarpeet huomioiden
- osallistuu kasvun ja oppimisen tuen ryhmän työskentelyyn
- osallistuu tarvittaessa oppilaiden yksilökohtaiseen opiskeluhoitotyöhön

- seuraa, ohjaa ja tukee oppilaiden koulunkäyntiä yhdessä luokanohjaajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja opiskeluhooltoon kuuluvien henkilöiden kanssa
- ohjaa oppilaita tarkoituksenmukaiseen jatko-opintopaikan valintaan
- tiedottaa ja tekee yhteistyötä jatko-opintomahdollisuuksiin ja yhteisvalintaan vaikuttavista asioista oppilaiden huoltajien kanssa
- vastaa valinnaisainemahdollisuuksien tiedottamisesta oppilaille ja huoltajille yhdessä opettajien ja rehtorin kanssa
- suunnittelee ja järjestää TET-jaksot
- järjestää tutustumisvierailut toiselle asteelle
- osallistuu vanhempainiltojen järjestämiseen
- tekee yhteistyötä oppilaitosten ja työelämän edustajien, terveys- ja sosiaalitoimen henkilöstön kanssa
- huolehtii nivelvaiheiden tiedonsiirrosta yhdessä kuraattorin, erityisopettajien, terveydenhoitajan ja rehtorin kanssa
- tukee oppilasta siten, että nivelvaiheet koulumuodosta toiseen sujuvat
- vastaa kesken lukuvuotta tulevan oppilaan vastaanotamisesta ja perehdyttämisestä yhdessä luokanohjaajan ja rehtorin kanssa
- koordinoi kesken lukuvuotta tulevan oppilaan aiempien opintojen yhteensovittamista
- koordinoi ja vastaa yhdessä luokanohjaajan kanssa kesken lukuvuotta lähtevän oppilaan opintojen tilanteen ja lähettää tiedot seuraavan oppilaitokseen
- seuraa oppivelvollisuuden suorittamista

Nivelvaiheen opinto-ohjaajat

- ohjaa henkilökohtaisissa tapaamisissa, eri työtapoja käyttäen oppilaita, erityisesti päättöluokkalaisia, joilla on erityisen tuen ja tehostetun ohjauksen tarve
- järjestää oppilaskohtaisia tutustumiskäyntejä toiselle asteelle
- toimii yläkoulujen oppilaanohjauksen lehtorien, erityisopettajien ja erityisluokanopettajien työparina ja osana moniammatillista ryhmää
- työskentelee yhtenä PILARI:n toimijana
- osallistuu lukuvuoden aikana oppilaiden opintomenestyksen seurantaan koulun oman oppilaanohjauksen lehtorin kanssa
- seuraa erityisen tuen oppilaiden opintomenestystä
- ohjaa tarpeellisin osin maahanmuuttajien valmistavassa opetuksessa olevaa oppilasta yhteistyössä koulun oppilaanohjauksen lehtorin, luokanohjaajan ja aineenopettajan kanssa
- osallistuu Kesäohjaamon tiedonsiirtoon
- seuraa erityisen tuen oppilaiden jatko-opintoihin sijoittumista
- tukee ja ohjaa toisen asteen opinto-ohjaajien ja kuraattorin kanssa erityisen tuen oppilaan jatko-opintojen alkua
- seuraa oppivelvollisuuden suorittamista (Valpas-järjestelmä, pudokasseula)

Koulunkäynninohjaaja

- toimii yleisopetuksessa tai erityisluokassa ohjaajana
- tukee luokka- ja ohjaustilanteessa oppilasta
- koulun toiminta- ja kasvatustavoitteet tuntien huolehtii oppilaasta / oppilaista kokonaisvaltaisesti koko koulupäivän ajan
- osallistuu välitunti-, ruokailu- ja siirtymätilanteisiin ja ennakoii ongelmatilanteiden syntyä
- tekee yhteistyötä perheen ja koulun henkilökunnan kanssa
- osallistuu tarvittaessa oppilaan pedagogiseen arviointiin ja moniammatilliseen yhteistyöhön
- osallistuu tarvittaessa koulun ulkopuolisiin tapahtumiin

Kuraattori

- tukee ja edistää oppilaan koulunkäyntiä ja sosiaalista hyvinvointia yhteistyössä oppilaan, perheen, opettajien ja tarvittaessa myös koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
- pyrkii ennakoimaan ja selvittämään oppilaiden oppimiseen liittyviä pulmia, puuttumaan havaittuihin ongelmiin ja ennalta ehkäisemään niitä
- tekee yksilö-, luokka- ja kouluyhteistyötä, jonka tavoitteena on turvallinen ja kannustava työskentely-ympäristö koulutyötä varten
- selvittää oppilaiden erilaisia sosiaalisia ongelmatilanteita, käy yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tukikeskusteluja,

ohjaa ja neuvoo oppilasta elämänhallinta- ja ongelmanratkaisutaidoissa

- selvittää oppilaan tarvitsemien yksilöllisten opetusjärjestelyjen mahdollisuuksia, luo tarvittaessa oppilaan tueksi sosiaalisia tukiverkostoja sekä tarvittaessa ohjaa oppilasta ja huoltajaa tukiverkossa eteenpäin
- osallistuu tarvittaessa oppilaiden ryhmäytymiseen, erilaisiin projektipäiviin sekä vanhempainiltoihin ja asian tuntijana konsultoi opettajia ja opinto-ohjaajaa
- osallistuu kasvun ja oppimisen tuen ryhmän toimintaan, opiskeluhooltotyöhön ja moniammatilliseen yhteistyöhön

Terveydenhoitaja

- arvioi ja seuraa oppilaan terveyttä ja hyvinvointia (lakisääteiset tarkastukset)
- ohjaa oppilaita terveellisiin elämäntapoihin
- konsultoi jatko-opintoihin liittyvissä terveydellisissä asioissa oppilaanohjauksen lehtoria
- ohjaa oppilaita mahdollisesti TET-jaksoa varten tarvittavien todistusten hankinnassa
- osallistuu kasvun ja oppimisen tuen ryhmän toimintaan, opiskeluhooltotyöhön ja moniammatilliseen yhteistyöhön

Koulupsykologi

- ohjaa ja tukee lasta ja nuorta oppimisessa ja opiskelussa sekä kasvuun ja kehitykseen ja erilaisiin elämäntilanteisiin liittyvissä kysymyksissä ja vaikeuksissa
- toimii asiantuntijana opiskeluhollossa ja muiden asiantuntijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä
- tarvittaessa tekee psykologisen tutkimuksen, tekee tukikäyntejä, tekee yhteistyötä huoltajien ja tarvittaessa eri tutkimus-, hoito- ja kuntoutustahojen kanssa
- toimii asiantuntijana, konsultoi opettajia ja koulun muuta henkilöstöä
- osallistuu kasvun ja oppimisen tuen ryhmän toimintaan, opiskeluhoitotyöhön ja moniammatilliseen yhteistyöhön

Tukioppilaita ohjaavat opettajat

- valitsevat tukioppilaat yhdessä opetushenkilöstön kanssa
- ohjaavat tukioppilastoimintaa

Tukioppilas, koulukummioppilas, vertaissovittelijana toimiva oppilas

- luo kannustavaa ja lämminhenkistä ilmapiiriä
- toimii ”silminä ja korvina” ja viestittää tarvittaessa havaintojaan koulun aikuisille
- tukee uusien koululaisten sopeutumista kouluun
- näyttää esimerkkiä muille hyvällä käytöksellä ja puutumalla kiusaamistilanteisiin
- sovittelee arjen pieniä pulmia oppilaiden välillä

Muu koulun henkilökunta

- tukee ja toteuttaa koulun kasvatustavoitteita
- tiedottaa kouluympäristöön tai oppilaiden käyttäytymiseen liittyvistä epäkohdista ja huolenaiheista rehtorille tai opetushenkilöstölle

Lähteet

- Perusopetuslaki
- Oppivelvollisuuslaki
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014.
- Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelma. 2016.
- Opetushallitus: Hyvän ohjauksen kriteerit. 2014.
- Opetushallitus: Oppaat ja käsikirjat 2012:4. Ohjauksen polkuja. Perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämistoiminnan hyvät käytänteet.

